

Бахметьев А.Е.

Боковня Я.П.

студент

Науковий керівник: Сушко А.І.

кандидат історичних наук, доцент

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПОЛІТИЧНІ СУБКУЛЬТУРИ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Політична субкультура це - сукупність однорідних ціннісних орієнтацій і відповідних їм форм політичної активності громадян (груп).

Відносно цілісні уявлення про політичні субкультури були вироблені в кінці 20-х років ХХ століття американськими психологами Е. Майо і Ф. Ротлісбергером, в процесі вивчення ними особливостей групової психології. Спочатку поняття мало суто прикладний характер і використовувалося для опису адаптації етнічних груп в «інокультурному» середовищі.

Існують різні способи ціннісних орієнтацій на світоглядному (де люди будують уявлення про політику на своїй індивідуальній картині світосприйняття), цивільному (де, усвідомлюючи можливості державної влади і, відповідно до цього, усвідомлюючи власні можливості захищати свої права та інтереси, людина виробляє якісно новий рівень розуміння свого політичного статусу), а також на власне політичному рівні ціннісних уявлень (в якому людина виробляє відношення до конкретних форм правління regime, своїм союзникам і опонентам і т. д.) [2, с. 110].

Відмінності у виборі людьми тих чи інших ціннісних орієнтирів і способів політичної поведінки в чималому ступені залежать від їх приналежності до соціальних (класи, верстви), національних (етнос, нація, народ), демографічних (жінки, чоловіки, молодь, особи похилого віку), територіальних (населення певних районів і регіонів), рольовим (еліта і електорат) і іншим (релігійні, референтні та ін.) групам. Вироблення людьми ціннісних орієнтацій (і відповідних форм поведінки) на основі групових цілей та ідеалів в Україні перетворює політичну культуру в сукупність субкультурних утворень, що характеризують наявність у їх носіїв істотних (несуттєвих) відмінностей у ставленні до влади та держави, правлячим партіям, в способах політичної участі і т. д.

Серед основних параметрів політичних культур різних соціальних груп в єдиній національній та державній спільності існують певні відмінності. В одних випадках відмінності цих приватних культур від загальної політичної культури не носять принципового характеру, і вони інтегровані в неї на положенні субкультур, в інших - настільки відрізняються від загальної політичної культури, що можуть розглядатися як самостійні субкультури. Це означає, що в українському сучасному суспільстві існують одночасно кілька політичних культур: панівна, або загальна, політична культура, субкультури і контркультури. Диференціація політичної культури може бути заснована на соціально-класових, національних, релігійних, і інших розбіжностях між соціальними спільнотами та окремими людьми [1, с. 104].

Підставою виділення політичних субкультур в Україні можуть бути як більш-менш значні варіації одних і тих же базових цінностей - так і суттєво відмінні різновиди. Крім раціонально усвідомлених поглядів, кожна політична субкультура має рефлексивно неоформленими відносинами до дійсності, які зміцнюють у носіїв даних цінностей єдині підходи, оцінки та асоціації щодо політичних явищ і підсилюють почуття внутрішньої згуртованості їх прихильників.

Кожна субкультура в Україні має певний соціальний масштаб, час існування і деякі ступені укорінення у свідомості і поведінці громадян. Відмінності політичних субкультур повідомляє влада як джерело еволюції і саморозвитку.

Будь-яка політична субкультура включає в себе і те загальне, що характеризує домінуючу в суспільстві політичну культуру, і те специфічне, що відрізняє дану субкультуру, ті особливості, які властиві тільки цій групі. В Україні розрізняють політичні субкультури інтелігенції, жіночу, молодіжну, фермерську, релігійну, регіональні, соціоекономічні, етнолінгвістичні, вікові та інші субкультури [1, с. 89].

Особливості політичної субкультури в Україні обумовлені відмінностями в положенні суспільних груп в економічній і соціальній структурі суспільства, освітньому, віковому критерію і не завжди влада проводить політику в інтересах більшості народу.

Однвк єдність політичної культури сприяє стабільності суспільства, достовірного прогнозування багатьох політичних процесів. Насправді ж внаслідок соціальної різноманітності суспільства різні політичні субкультури, що існують в ньому, можуть виявитися джерелом дестабілізації суспільно-політичного життя. Не виключено, що «ступінь сумісності між різними субкультурами виступить головним фактором, що вплине на політичну стабільність нашої країни» [3, с. 111].

Різні політичні субкультури можуть спокійно уживатися один з одним, взаємодіючи в рамках єдиної для всього суспільства політичної культури. Така єдність - джерело суспільної стабільності. У соціально неоднорідному суспільстві існує і контркультура: спрямована проти панівних відносин і яка відіграє роль «порушника спокою».

При появі серйозних розбіжностей, розбіжності інтересів культур і субкультур виникає загроза розпаду єдиної і формування фрагментарної політичної культури.

Вона характеризується втратою загальних ідеалів і цінностей, пріоритетом непотизму, націоналізму, групового егоїзму. Фрагментарна політична культура - неминучий атрибут революцій, переломних періодів суспільного розвитку.

Література

1. Далтон Р. Политическая культура и политическая социализация // / Сокр. пер. с англ. А.С. Богдановского, Л.А. Галкиной 2002 р.
2. Фарукшин М. Х. Политическая культура общества // Социальнополитические науки. - 1991 р.
3. Ротар Н. Регіональні субкультури та проблема консолідації демократії в Україні 2000 р.